

ISSN 2091-5187

SERVIS

ILMIY-AMALIY
JURNAL

№3

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026-yil, 3-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017-y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan.

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
X.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

X.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

TADBIRKORLIK, MEHNAT, BANDLIK VA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH	
Нозир Алиевич Ибрагимов Самарқанд вилоятида тадбиркорлик муҳитини яхшилашда жамоатчилик маслаҳат кенгашининг ўрни	78
Soxibjon Nodirbek o‘g‘li Jo‘raev Kichik biznesni kreditlashda sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi	83
Shohina Xujmaxmatovna Pirova Sun‘iy intellekt asosida mehnat xavfsizligi va xodimlar farovonligini ta‘minlash	89
XIZMAT KO‘RSATISH VA SERVIS	
Комил Бахрамович Уразов Топография, геодезия ва картография фаолиятида иш ва хизматларни идентификация қилиш	92
Anvar Nematovich Xoliqulov Xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini iqtisodiy tahlil qilish metodikasini takomillashtirish	98
Shavkat Sobirovich Oltayev Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasining o‘rni va ahamiyati, uning iqtisodiy-statistik tahlili va istiqbollari	102
Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li O‘roqov Tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish	107
Askar Axrorovich Siddiqov Aholiga umumiy ovqatlanish xizmatlarini ko‘rsatishda to‘yxonalar faoliyatini rivojlantirish metodologiyasini takomillashtirish	110
Shaxriyor Shodiyorovich Turayev Advokatlik xizmatlari samaradorligini baholashda integral ko‘rsatkichlar tizimini qo‘llash metodologiyasi	114
Maftuna Zayniddin qizi Xudoyberdiyeva Xizmat ko‘rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlarining samaradorligini oshirish yo‘llari	118
Charos Murot qizi Avazova Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasida inson kapitali transformatsiyasi va rivojlanish istiqbollari	122
Sherzod Shuxratovich Raxmonov Elektron tijorat infratuzilmasini rivojlantirish orqali savdo xizmatlari samaradorligini oshirish yo‘llari	126
Бехруз Шарофиддин ўғли Усмонов, Мамаюнус Қаршибоевич Пардаев Хизматлар соҳасида меҳнатга ҳақ тўлаш тизимининг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш	130
TURIZM VA MEHMONXONA XO‘JALIGI	
Алишер Абдуғаниевич Эштаев Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожланиш тенденциялари	136
Dilbar Xasanovna Aslanova, Farida Abduxalimovna Axmedjanova Inklyuziv turizmда standartlashtirish: xalqaro tajriba va rivojlanish istiqbollari	140
Rayhona Sadriddinova Amriddinova, Gulasal Oqmurodovna Bozorova Ijtimoiy mas‘uliyatli biznes, barqaror rivojlanish maqsadlari va turizm: O‘zbekiston uchun amaliy yondashuvlar	143
Temurbek Boburmirzo o‘g‘li Salomov O‘zbekistonda ziyorat turizmi rivojida halol xizmatlar tizimining ahamiyati	148

tahlilni kuchaytirish, moliyaviy va nomoliyaviy ko‘rsatkichlarni integratsiyalash, raqamli ma’lumotlardan foydalanish hamda integral samaradorlik ko‘rsatkichini joriy etishni ta’kidlash mumkin.

Taklif etilayotgan metodika korxona rahbariyatiga xizmatlar hajmi va daromad dinamika-sini aniq baholash, xarajatlarni optimallashtirish, mehnat resurslaridan samarali foydalanish, mijozlar bazasini kengaytirish va raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan qarorlarni qabul qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, iqtisodiy tahlil natijalarini muntazam ravishda raqamli monitoring qilish korxonada tezkor boshqaruv tizimini shakllantirishga xizmat qiladi. Natijada iqtisodiy tahlil faqat o‘tgan davr natijalarini baholovchi vosita emas, balki korxonaning kelgusi rivojlanishini prognozlash va strategik boshqarishning muhim instrumentiga aylanadi.

A.Холикулов Совершенствование методики экономического анализа предприятий сферы услуг	A.Kholikulov Improving the methodology of economic analysis of service enterprises
Аннотация.В статье рассмотрены теоретико-методологические основы экономического анализа предприятий сферы услуг. С учетом возрастающей роли сектора услуг в национальной экономике обоснована необходимость комплексной оценки финансовых результатов, объема оказываемых услуг, производительности труда, издержек, рентабельности и эффективности использования ресурсов. Проведен обзор существующих подходов к анализу деятельности предприятий сферы услуг, а также разработаны предложения и рекомендации по их совершенствованию. В частности, предлагается дополнить анализ традиционных показателей использованием цифровых данных, методов факторного анализа, бенчмаркинга, а также метрик, характеризующих удовлетворенность клиентов и качество услуг. Ключевые слова: оказание услуг, экономический анализ, методология анализа, объем услуг, выручка, издержки, рентабельность, производительность труда, качество услуг, цифровые технологии, эффективность.	Abstract.This article examines the theoretical and methodological foundations of the economic analysis of service enterprises. Given the growing importance of the service sector in the national economy, the necessity for a comprehensive assessment of enterprises' financial results, service volume, labor productivity, costs, profitability, and resource utilization efficiency is substantiated. Existing approaches to analyzing the activities of service enterprises are reviewed, and proposals and recommendations for their improvement are developed. Specifically, it is proposed to integrate the analysis of traditional indicators with digital data, factor analysis, benchmarking, and metrics regarding customer satisfaction and service quality. Keywords: service provision, economic analysis, analysis methodology, service volume, revenue, cost, profitability, labor productivity, service quality, digital technologies, efficiency.

Shavkat Sobirovich Oltayev – SamISI dotsenti, i.f.n.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINING O‘RNI VA AHAMIYATI, UNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI VA ISTIQBOLLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotda xizmat ko‘rsatish sohasining roli va ahamiyati, uning iqtisodiy va statistik tahlili hamda kelajakdagi istiqbollari o‘rganildi. Maqolada shuningdek, O‘zbekistonning yangi iqtisodiy rivojlanish davrida xizmat ko‘rsatish sohasining o‘ziga xos ahamiyati, uning kelajakdagi istiqbollari va rivojlanish tendentsiyalari ko‘rib chiqildi. Bundan tashqari, zamonaviy innovatsion texnologiyalarga asoslangan xizmat ko‘rsatish sohasining rivojlanishi, uning milliy iqtisodiyotdagi salmog‘i va sohaning rivojlanishi yangi ish o‘rinlarini yaratish, bandlikni oshirish va aholi daromadlarini oshirish usullari statistik jihatdan tahlil qilindi.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, xizmatlar ko‘rsatish, innovatsiya, real sektor, aholi bandligi, tadbirkorlik, mahsulot xilma-xilligi, ishlab chiqarish, bozor iqtisodiyoti, texnologiya, korxona, multiplikativ, iqtisodiy-statistik tahlil.

Kirish. So‘nggi yillarda mamlakatimizda aholini ijtimoiy himoya qilishni kuchaytirish va davlat tomonidan fuqarolarga ko‘rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar ko‘lami va turlarini kengaytirish bo‘yicha tizimli ishlar olib borilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 1-iyunda qabul qilingan "Aholiga yuqori sifatli ijtimoiy xizmatlar va yordam ko‘rsatish hamda ular

uchun samarali nazorat tizimini yaratish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-82-sonli Farmoni ushbu sohani har tomonlama rivojlantirish uchun huquqiy asos yaratadi[1].

"Xizmatlar ko'rsatish sohasini ishlab chiqarishni yanada kengaytirish va rivojlantirish" mavzusidagi yig'ilishda Prezident iqtisodiyotimizda xizmat ko'rsatish sohasining ulushi 2023-yilga kelib 43,5% ga yetishi kutilayotganini, ammo bu yetarli emasligini ta'kidladi. Ushbu ko'rsatkichni sektorlar bo'yicha tahlil qilganda, bugungi kunda moliya, transport, savdo, turizm, ta'lim, tibbiyot va axborot texnologiyalari sohalari umumiy xizmat ko'rsatish hajmining 85 foizini ta'minlaydi. 2023-yilning so'nggi 11 oyida 421 trillion so'mlik xizmatlar ko'rsatilgan. Bu 2022-yilga nisbatan atigi 13,6 foizga ko'p. Ushbu ko'rsatkichni xorijiy davlatlar bilan taqqoslaganda, Rossiyada yalpi daromadning 56-57 foizi xizmat ko'rsatish sohasida, Qozog'istonda 54-56 foizi, Belarusda 50-52 foizi va Janubiy Koreyada 57-58 foizi ishlab chiqariladi. Mamlakatimizda xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi iqtisodiyotning boshqa sohalariga multiplikator effekt yaratadi. Iqtisodiy rivojlanishining yangi bosqichida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi uni iqtisodiyotimizning "lokomotivi"ga aylantiradi, bu esa yalpi ichki mahsulotni 160 mlrd dollarga va aholi jon boshiga daromadni 4000 dollarga yetkazishga va oxir-oqibat mamlakatimizni yuqori-o'rta daromadli mamlakatlar qatoriga qo'shishga olib keladi [2].

Mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili. Ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar ushbu sohaning rivojlanishiga hissa qo'shib, ushbu mavzu bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va tadqiqotlar olib borishgan va olib borishda davom etmoqdalar. Yevropa mamlakatlarining iqtisodchilari "xizmat" toifasini quyidagicha ta'riflaydilar: Xususan, F. Kotler xizmatlarni turli xil faoliyat va tijorat faoliyati sifatida ta'riflaydi va ular "bir tomon tomonidan boshqasiga taklif qilinishi mumkin bo'lgan va asosan nomoddiy bo'lgan va hech narsaga egalik qilishga olib kelmaydigan" faoliyat ekanligini ta'kidlaydi [4].

Katels M. axborot-texnologik iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlariga e'tibor qaratib, xizmatlarning yangi xususiyatlari va xizmat ko'rsatish sohasidagi yangi faoliyat shakllarini tadqiq qildi [5]. Uning fikricha, bu toifaga uslub va faoliyat turlarining o'zlari, tarixiy harakatlantiruvchi kuchlar va turli ijtimoiy tuzilmalar va ishlab chiqarish tizimlari kiradi. Uslubni aniqlashda ichki xususiyatlar hisobga olinadi, chunki axborot iqtisodiy jarayonining rivojlanishi turli xil "mavhum" va "moddiy" tovarlarni o'z ichiga oladi. Yu.V. Meleshko o'zining ilmiy bayonotida shunday deydi: "XX va XXI asrlarning eng yorqin tendentsiyalaridan biri va iqtisodiy markazi xizmat ko'rsatish sohasining jadal rivojlanishidir." 18-asr oxiridan beri mamlakatning muvaffaqiyatli iqtisodiy rivojlanishining asosi bo'lgan sanoat ishlab chiqarishi xizmat ko'rsatish sohasi tomonidan almashtirildi; Bu sanoat inqilobiga o'xshash jahon iqtisodiyotining tarkibiy qayta tuzilishiga olib keldi. Bugungi kunda xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanish darajasi davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi mezoniga aylandi" [6].

Neoklassik maktab vakili Alfred Marshall mintaqaviy uslub uchun ancha dadil va ayni paytda mantiqan to'g'ri g'oyalarni ilgari surdi va sektor uslubining nazariy asosini shakllantirishga hissa qo'shdi. U xizmatlarni mehnatning mavhum, kuzatilmaydigan natijalari sifatida talqin qildi. Masalan, A. Marshall barcha tovarlarni moddiy va nomoddiy deb ajratdi, mamlakatning ijtimoiy tuzilishini shakllantirishda barchasi bir xil ahamiyatga ega ekanligini isbotlashga alohida e'tibor qaratdi. U birinchi bo'lib almashtirib bo'lmaydigan moddiy tovarlar va odamlarning buyukligi va ahamiyatini tan oldi va yalang'och ko'zga ko'rinmas turli nomoddiy tovarlarning buyukligi va ahamiyatini ilmiy jihatdan isbotladi [7].

T.D. Burmanckoning fikriga ko'ra, "Xizmat - bu mehnat natijasida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlar bo'lib, aniq, oqilona zarur ehtiyojlarni qondirish uchun foydali ishlab chiqarish yoki faoliyat harakati sifatida namoyon bo'ladigan iste'molchi qadriyatlarini yaratadi". Binobarin, Xizmat ko'rsatish jarayoni iste'molchilarga xizmat ko'rsatish jarayoni sifatida qaralishi kerak, bu jismoniy shaxslar va barcha turdagi yuridik shaxslarning ehtiyojlarini qondirish jarayonidir [8]. J. R. O'roqov mamlakatimiz iqtisodiyotining rivojlanishini zamonaviy xizmat ko'rsatish sohasining miqdoriy va sifat talablari bilan bog'laydi [9]. Xizmat ko'rsatish sohasining zamonaviy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli va ahamiyati: statistik tahlil: muammolar va yechimlar; Ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar ham ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlar olib bormoqdalar.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda iqtisodiy tahlil, analitik tahlil va qiyosiy tahlil usullari keng qo'llanilgan. O'zbekistonning yangi iqtisodiy rivojlanishi kontekstida xizmat

ko‘rsatish sohasining istiqbollari, iqtisodiy ko‘rsatkichlari va rivojlanish istiqbollarini o‘rganish uchun qiyosiy ma’lumotlar tahlili o‘tkazildi. Shuningdek, sohaning qiyinchiliklarini nazariy jihatdan tushunishga harakat qilindi. Tadqiqotda xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion va raqamli texnologiyalardan foydalangan holda rivojlanish tendentsiyalari o‘rganildi.

Tahlillar va natijalar. Bugungi kunda sanoat zamonaviy milliy iqtisodiyotning eng muhim manbalaridan biridir. Sanoat faqat an'anaviy faoliyat bilan cheklanib qolmaydi; u jamiyatdagi rolini izchil kengaytirib, ijtimoiy ishlab chiqarishga integratsiyalashib, iqtisodiyotning barcha tarmoqlari bilan muayyan munosabatlar orqali bog‘lanib bormoqda. Bu holda, iqtisodiy faoliyat, shubhasiz, transport, jamoat infratuzilmasi (suv, gaz, elektr energiyasi, kanalizatsiya), ishlab chiqarishni moliyalashtirish (banklar) va iqtisodiy bozorda ishlab chiqarishga (axborot, aloqa xizmatlari va sohadagi boshqa muhim xizmatlar) bog‘liq bo‘ladi. Bundan tashqari, mamlakat mehnat unumdorligi va inson kapitali (sog‘liqni saqlash) nuqtai nazaridan, shuningdek, global savdoni yanada oshirish uchun ushbu sohani rivojlantirishi kerak. 2023-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, mamlakatda faoliyat yuritayotgan tashkilotlar va korxonalarining umumiy soni 592 371 tani tashkil etdi. Xizmatlar 78 tasi 6392 ta korxona va tashkilot tomonidan taqdim etiladi, bu umumiy sonning 6,3% ni tashkil qiladi. Oldingi shunga o‘xshash davrga nisbatan o‘sinh sur‘ati 113,0% ni tashkil etdi. 2019-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, xizmat ko‘rsatuvchi korxona va tashkilotlarning ulushi 65,8% ni yoki 213,07 birlikni tashkil etdi.

O‘tgan yilning shu davriga nisbatan boshqaruv sektorining o‘sinh sur‘ati 111,4% ni tashkil etdi. 2023-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, xizmat ko‘rsatuvchi tashkilotlar va sub’ektlarning umumiy sonidan (52 556 birlik) 325 809 tasi kichik biznes sub’ektlari bo‘lib, ularning o‘z sektorida faoliyat yurituvchi korxona va tashkilotlarning umumiy sonidagi ulushi 82,9% ni tashkil etdi. Xizmat ko‘rsatish faoliyati bilan shug‘ullanuvchi tashkilotlarning ulushi 17,1% ni (66 978 birlik) tashkil etdi. Iqtisodiyotning yangi ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sektorining rivojlanishi diversifikatsiyalangan korxonalar tomonidan ko‘rsatiladigan bozor xizmatlari hajmining oshishi bilan bog‘liq bo‘ladi (1-jadval).

1-jadval

Hududlar bo‘yicha ko‘rsatilgan xizmatlar hajmi, mlrd-so‘m hisobida

Hududlar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
O‘zbekiston Respublikasi	150 889,8	193 697,8	219 978,5	284 388,1	357 554,5	664 816,0	840 146,5	1 050 292,5
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	4 600,2	5 671,8	6 520,3	8 458,4	10 421,9	23 217,9	28 758,8	35 196,2
Andijon	8 011,5	9 803,8	11 413,0	14 459,6	17 642,4	34 359,1	43 233,1	53 969,6
Buxoro	6 631,6	8 413,2	9 843,1	12 574,1	15 780,0	28 440,1	34 441,6	42 659,2
Jizzax	3 283,2	4 305,1	5 024,7	6 395,7	7 984,0	16 156,2	19 950,5	24 612,9
Qashqadaryo	7 064,1	8 800,9	10 349,5	12 907,4	15 945,8	35 747,4	43 857,6	54 118,0
Navoiy	3 925,6	5 056,2	5 840,5	7 459,6	9 247,2	16 773,3	20 862,6	25 733,6
Namangan	6 067,7	7 747,6	8 928,6	11 619,5	14 722,6	34 930,3	44 128,5	56 282,9
Samarqand	10 043,5	12 786,8	14 086,1	18 259,0	22 734,9	47 746,7	61 018,0	78 163,0
Surxondaryo	6 079,6	6 981,9	8 013,9	10 387,4	12 878,0	23 467,1	28 655,2	35 561,3
Sirdaryo	2 031,4	2 726,8	3 303,0	4 183,1	5 029,8	9 513,9	11 967,6	14 611,4
Toshkent	11 292,9	14 568,4	16 438,3	21 197,4	25 994,9	46 267,2	57 341,7	71 783,7
Farg‘ona	9 237,9	11 684,1	13 694,4	17 705,2	21 960,3	45 227,8	56 780,6	71 765,9
Xorazm	4 562,8	5 763,3	6 461,2	8 348,1	10 303,2	23 014,5	29 193,0	36 911,6
Toshkent sh.	50 176,2	65 759,2	79 879,3	106 502,8	137 358,1	238 502,6	310 103,4	397 414,2

Hududlar bo‘yicha ko‘rsatiladigan bozor xizmatlariga nazar tashlasak, 1-jadvaldagi ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, 2023-yilning birinchi choragida poytaxtimiz Toshkentda eng yuqori ko‘rsatkich (36 562,4 milliard so‘m) qayd etilgan. Eng past ko‘rsatkichlar Sirdaryo (1 345,5 milliard so‘m), Jizzax (2 135,9 milliard so‘m), Navoiy (2 473,7 milliard so‘m) va Xorazm (2 715,8 milliard so‘m) viloyatlarida kuzatildi. Toshkentdagi bu yuqori ko‘rsatkichning asosiy sabablaridan biri shaharning raqamli iqtisodiyotining jadal rivojlanishidir. Shuning uchun xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirish uchun, avvalo, aholida raqamli texnologiyalar ko‘nikmalarini singdirish va ularni yuqori sifatli internet tarmoqlari bilan ta’minlash zarur. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Navoiy va Toshkent viloyatlarining sanoati rivojlangan hududlarida (kon sanoati

bundan mustasno) va Toshkent shahrida aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan xizmat ko‘rsatish sohasining o‘rtacha ko‘rsatkichlari Xorazm, Namangan va Surxondaryo viloyatlariga qaraganda yuqori. Mamlakatimizdagi xizmat ko‘rsatish sohasini iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha o‘rganayotganda, biz axborot va kommunikatsiya xizmatlari, moliyaviy xizmatlar, transport xizmatlari va ta‘lim xizmatlarida yuqori o‘shish sur‘atlarini kuzatamiz (2-jadval). 2023-yil uchun dastlabki ma‘lumotlarga ko‘ra, ushbu xizmatlar bozorining o‘shishining asosiy omillari (2-jadval) moliyaviy xizmatlar (16,9%), transport xizmatlari (13,7%), savdo xizmatlari (4,3%), aloqa va axborot xizmatlari (21,0%), ta‘lim xizmatlari (16,6%), turar joy va ovqatlanish xizmatlari (5,1%) va ko‘chmas mulk xizmatlari (7,6%) bo‘lgan.

2-jadval

Iqtisodiy faoliyatning asosiy turlari bo‘yicha ko‘rsatilgan xizmatlar hajmining o‘shish sur‘ati

Ko‘rsatkichlar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Xizmatlar – jami	110,7	108,9	113,2	103,0	119,5	115,9	112,6	113,3	114,7
axborot va aloqa sohasidagi xizmatlari	121,3	115,9	108,3	123,8	126,4	125,5	122,4	125,4	122,7
moliya xizmatlari	136,5	121,5	147,0	125,6	128,0	129,3	121,6	120,1	124,6
transport xizmatlari	109,9	104,5	106,7	91,4	115,7	112,4	107,2	109,9	110,8
shu jumladan: avtotransport xizmati	102,1	101,6	105,1	101,4	115,5	106,5	115,5	112,4	114,2
yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar	112,1	107,0	107,3	80,3	132,3	114,7	108,4	109,8	110,4
savdo xizmatlari	100,3	104,9	107,4	103,8	112,3	109,0	111,3	113,3	113,8
ko‘chmas mulk bilan bog‘liq xizmatlar	106,6	107,9	104,7	90,0	123,1	111,1	114,8	114,6	113,1
ta‘lim sohasidagi xizmatlar	125,6	110,5	109,5	101,0	130,8	115,3	119,6	115,1	110,4
sog‘liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	116,9	113,4	114,7	94,8	128,5	111,5	109,6	109,6	114,2
ijara va lizing bo‘yicha xizmatlar	102,1	110,4	98,3	98,4	118,7	112,2	103,0	104,3	119,1
kompyuterlar, shaxsiy foydalanish buyumlari va maishiy tovarlarni ta‘mirlash bo‘yicha xizmatlar	102,6	104,2	107,1	94,5	122,9	109,0	106,3	111,2	112,3
shaxsiy xizmatlar	100,7	102,2	105,4	94,7	114,4	107,0	106,3	109,5	112,3
me‘morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	124,7	118,1	115,5	93,3	117,9	107,7	101,3	97,4	113,5
boshqa xizmatlar	111,8	121,2	116,3	99,7	113,0	117,0	121,2	111,1	112,8

Taqqoslash uchun, 2022-yil yanvar-dekabr oylarida turli iqtisodiy faoliyat turlari tomonidan ko‘rsatiladigan bozor xizmatlarining ulushi 24,8%, transport xizmatlari 22,7%, moliyaviy xizmatlar 22,5%, aloqa va axborot xizmatlari 6,4% va ta‘lim xizmatlari 4,3% ni tashkil etdi. Xizmat ko‘rsatish sohasini yanada rivojlantirish uchun ta‘lim xizmatlari bozorini kengaytirish zarur. Malakali kadrlar oqimi sohani yanada rivojlantirishga hissa qo‘shadi.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirish zamonaviy iqtisodiyotda katta ahamiyatga ega ekanligini ta‘kidlash kerak. Iqtisodiyotda xizmatlar hajmining oshishiga hissa qo‘shadigan asosiy omillar ilmiy bilimlar, nomoddiy aktivlar, axborot texnologiyalari va tadbirkorlik faoliyatining integratsiyasi hisoblanadi. Iqtisodiyotning ushbu sektori turli faoliyat turlarini qamrab oladi va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga hissa qo‘shadi. Ushbu faoliyatning yakuniy natijasi tayyor mahsulot emas, balki ko‘rsatiladigan xizmatlardir. O‘zbekiston 2030 strategiyasida kelajakda xizmat ko‘rsatish sohasini tizimli rivojlantirish bo‘yicha bir qator maqsad va vazifalar ham belgilangan. Bu maqsadlar quyidagilarni o‘z ichiga oladi: Birinchidan, O‘zbekistonda xorijiy va ichki turizmni rivojlantirish uchun keng sharoitlar yaratish orqali sayyohlar sonini ko‘paytirish; Ikkinchidan, mintaqaviy xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirish orqali xizmatlar hajmini uch baravar oshirish; Uchinchidan, axborot texnologiyalari, ta‘lim, tibbiyot, huquq, san‘at, turizm, mehmonxona va restoran biznesi hamda transport xizmatlarini rivojlantirish; To‘rtinchidan, shaharsozlik loyihalari asosida zarur infratuzilmaga ega bo‘lgan zich joylashgan ko‘chalarda 233 ming bo‘sh yer uchastkalarini auksionga qo‘yish orqali savdo, maishiy, dam olish va ko‘ngilochar biznesni rivojlantirish va boshqalar.

Ushbu maqsad va vazifalardan kelib chiqib, ushbu islohotlarning uzluksizligini davom ettirish, xususan, kelajakda xizmat ko‘rsatish sohasini tizimli ravishda rivojlantirish zarur. Shuning uchun biz zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning yangi davrida ushbu sohani rivojlantirish bo‘yicha bir qator takliflarni kiritishni o‘rinli deb bilamiz. Birinchidan, zamonaviy bozor xizmatlari ko‘lamini kengaytirish, yangi xizmat turlarini joriy etish orqali sohada ijobiy raqobat

muhitini yaratish. Ikkinchidan, IT, ta'lim, turizm, aloqa, transport va logistika sohaslarini rivojlantirish; chekka hududlarda internet qamrovini kengaytirish va ularning sifatini oshirish. Ushbu ustuvor maqsadlar bizga xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun mutlaqo yangi kontseptual tizimni amalga oshirish imkonini beradi..

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2023 yil 1 iyundagi "Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-82 sonli farmoni. // www.lex.uz
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2023 yil 11 sentabrdagi "O'zbekiston - 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. // www.lex.uz 2022 yil 20 dekabrdagi Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. www.lex.uz
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022-2026 yillarda Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmoni. // www.lex.uz
4. Котлер Ф. Основы маркетинга. - М.: Прогресс, 1993. - С.63 8.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура: Пер. с англ. Под. ред. О.И. Шкаратана - М.: ГУВШЭ, 2000 г.
6. Ю.В. Мелешко «Трансформация определения понятия «услуг» в контексте концепции постиндустриального общества»//Россия: Интернет-журнал "Экономическая наука сегодня"№4.2016 г.
7. Альфред Маршалл. Принципы экономической науки. - М.: «Прогресс», 1993 г.
8. Бурменко Т.Д. Сфера услуг: экономика: учебное пособие / Т.Д. Бурменко, Н.Н. Даниленко, Т.А. Туренко; под ред. Т.Д. Бурменко. - М.: КНОРУС, 2007. - 328 с. - С. 64-65.
9. Ўроқов Ж.Р. Хизмат кўрсатиш корхоналари фаолиятлари самарадорлигини оширишнинг ташкилий-иқтисодий механизми (Самарканд вилояти мисолида)// дисс. иқт. фан. номзоди. - Т.: СамИСИ. 2011. 15-16 б.
10. Мухаммедов М.М. "Хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш - устувор масала". Servis jur. №1, 2009.- 47-56 б.
11. Ботирова Р., Икромов И. Худудларда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришнинг долзарб йўналишлари. №11(119)-2017. <http://www.biznesdaily.uz>
12. Пўлатов М.Э. Интеллектуал капитал ҳисоби ва аудити методологиясини такомиллаштириш. Иқтисодиёт фанлари доктори диссертацияси автореферати. - Т.: ТМИ, 2017. -66-б.
13. www.stat.uz

Ш.Олтаев Роль и значение сектора услуг в цифровой экономике, его экономико-статистический анализ и перспективы	Sh.Oltaev The role and importance of the service sector in the digital economy, its economic and statistical analysis and prospects
Аннотация. В данной статье рассматривается роль и значение сектора услуг в цифровой экономике, его экономико-статистический анализ и перспективы на будущее. Также анализируется специфическое значение сектора услуг в новый период экономического развития Узбекистана, его перспективы и тенденции развития. Кроме того, статистически анализируется развитие сектора услуг на основе современных инновационных технологий, его вес в национальной экономике, а также способы, которыми развитие сектора создает новые рабочие места, увеличивает занятость и повышает доходы населения. Ключевые слова: цифровая экономика, предоставление услуг, инновации, реальный сектор, занятость, предпринимательство, разнообразие продукции, производство, рыночная экономика, технологии, предприятие, мультипликативный, экономический и статистический анализ.	Abstract. This article examines the role and importance of the service sector in the digital economy, its economic and statistical analysis, and future prospects. The article also examines the specific importance of the service sector in the new period of economic development of Uzbekistan, its future prospects, and development trends. In addition, the development of the service sector based on modern innovative technologies, its weight in the national economy, and the ways in which the development of the sector creates new jobs, increases employment, and increases the income of the population are statistically analyzed. Keywords: digital economy, service provision, innovation, real sector, employment, entrepreneurship, product diversity, production, market economy, technology, enterprise, multiplicative, economic and statistical analysis.

ISSN 2091-5187

☞ “SERVIS” ☞

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

08.09.2026 yilda terishga berildi. 25.09.2026 yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,6. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,68. Adadi 100 nusxa. Buyurtma №0169A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.